

Η ανάλυση των εκλογικών αποτελεσμάτων. Η περίπτωση του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού. Το προφίλ των ψηφοφόρων του ΛΑ.Ο.Σ.

**Θεόδωρος Χατζηπαντελής, Καθηγητής Α.Π.Θ., Τμήμα Πολιτικών Επιστημών
Γιάννης Ανδρεάδης, Διδάσκων ΠΔ407, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών**

Περίληψη

Στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές ο ΛΑ.Ο.Σ. κατέγραψε αξιοπρόσεκτα ποσοστά ιδιαίτερα στις εκλογικές περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας. Η μελέτη και η αξιολόγηση της εκλογικής αποτελεσματικότητας των πολιτικών κομμάτων, ιδιαίτερα αυτών που δεν έχουν στο παρελθόν καταγραμμένη εκλογική συμπεριφορά μπορεί να δώσει ιδιαίτερα χρήσιμα συμπεράσματα.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται σε συντομία στοιχεία του πολιτικού πλαισίου στο οποίο ιδρύθηκε και δραστηριοποιείται ο ΛΑ.Ο.Σ και αναλύονται τα εκλογικά ποσοστά του στις δύο περιφέρειες του Νομού Θεσσαλονίκης με μεθόδους χωρικής ανάλυσης. Ιδιαίτερα για την εξαγωγή συμπερασμάτων κατά φύλο και ηλικία χρησιμοποιείται η μέθοδος της «οικολογικής ανάλυσης» (ecological inference).

Η περιγραφή και η εκτίμηση της συμπεριφοράς πληθυσμιακών συστημάτων παρουσιάζουν ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον. Για την εκτίμηση της συμπεριφοράς των συστημάτων αυτών χρησιμοποιούνται συνήθως ατομικά δεδομένα ερευνών. Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις τα διαθέσιμα δεδομένα είναι συγκεντρωτικά και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η επιμέρους συμπεριφορά των υποκειμένων του συστήματος (ατομική συμπεριφορά). Τέτοια δεδομένα προκύπτουν συνήθως από απογραφικές ή εκλογικές διαδικασίες. Για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών αναπτύχθηκαν τεχνικές με τη γενική ονομασία «οικολογική ανάλυση», οι οποίες κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις ανασυνθέτουν την ατομική συμπεριφορά. Η μέθοδος της «οικολογικής ανάλυσης» άρχισε να αναπτύσσεται στις αρχές του αιώνα ταυτόχρονα με την πολιτική επιστήμη.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι κατά μέσο όρο ο ψηφοφόρος του ΛΑ.Ο.Σ είναι άνδρας, ηλικίας κάτω των 35 ετών, κατοικεί σε αστική περιοχή με πληθυσμό άνω των 4000 κατοίκων, στην οποία συνήθως υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό αλλοδαπών.

Ιστορία

Μετά τη μεταπολίτευση, με την ίδρυση της Νέας Δημοκρατίας, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής προσπάθησε να απαλλάξει τη Δεξιά από τις προδικτατορικές συμβάσεις της. Η προσπάθεια άρσης της μετεμφυλιακής πραγματικότητας εκφράστηκε με μέτρα όπως η αναγνώριση του Κ.Κ.Ε, η προσεκτική καταδίκη της δικτατορίας, η ουσιαστική παρέμβαση στο δημοψήφισμα για το θεσμό της βασιλείας, στην πολιτική ένταξη στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και το Ν.Α.Τ.Ο. Παράλληλα, στο εσωτερικό της Νέας Δημοκρατίας διαμορφώθηκαν και λειτούργησαν υπό την ομπρέλα του ιδρυτή της μέχρι το 1980 δύο μπλοκ απόψεων. Στο ένα συγκεντρώθηκαν δυνάμεις που εξέφραζαν πολιτικές εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας με την επίκληση γενικών αρχών δικαίου, οικονομίας της αγοράς και άρσης του πιστοποιητικού «κοινωνικών φρονημάτων» και στο άλλο δυνάμεις που προσέβλεπαν σε μια λελογισμένη διαχείριση του προδικτατορικού κλίματος περιλαμβάνοντας ως οργανικό τμήματος στο εσωτερικό της Ν.Δ. τους εκφραστές συμπάθειας προς τη δικτατορική διακυβέρνηση ή προς το θεσμό της βασιλείας. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Ακροδεξιά ως αυτόνομη πολιτική έκφραση είχε σε όλες τις περιπτώσεις (με εξαίρεση την Εθνική Παράταξη του 1977) περιθωριακή απήχηση στο

εκλογικό σώμα. Με την ανάληψη της προεδρίας από τον Κ. Καραμανλή, η εσωτερική αυτή αντίθεση εκφράστηκε, ιδιαίτερα μετά την εκλογική ήττα της Νέας Δημοκρατίας, με νέο πλαίσιο μεταξύ δυνάμεων που συσπειρώθηκαν από τη μια πλευρά γύρω από την πολιτική της «αγοράς» και του «νεοφιλελευθερισμού» και της λεγόμενης «λαϊκής δεξιάς» από την άλλη. Η διαπάλη αυτή δεν ήταν φυσικά ευθύγραμμη και μονοδιάστατη. Ενδεικτικά είναι η ανάδειξη στις δημαρχίες των τριών μεγάλων δήμων (Αθήνα, Πειραιάς, Θεσσαλονίκη) στελεχών με σημαία την ελεύθερη ραδιοφωνία και τηλεόραση, ενάντια στον κρατικό παρεμβατισμό που εκφράζονταν εκείνη τη περίοδο από τις αντίστοιχες δυνάμεις στο εσωτερικό του ΠΑ.ΣΟ.Κ το οποίο βίωνε τη δική του αντίθεση ανάμεσα στον πόλο των «εκσυγχρονιστικών» δυνάμεων και των δυνάμεων που εξέφραζαν την κεντρική διαχείριση του κράτους σε καθεστώς ασφυκτικού ελέγχου.

Με όσα ακολούθησαν την περίοδο 1989-1990 και την ανάληψη της πρωθυπουργίας από τον Κ. Μητσοτάκη ο «εκσυγχρονιστικός» πόλος ισχυροποιήθηκε στο εσωτερικό της Νέας Δημοκρατίας. Οι πολιτικές πρωτοβουλίες της τότε κυβέρνησης οδήγησαν στην κατάρρευση της κυβέρνησης με την αυτονόμηση δυνάμεων της Νέας Δημοκρατίας προερχόμενων από τον πόλο της «λαϊκής δεξιάς» που αντιμετώπιζαν με καχυποψία την ενδυνάμωση μέσα στην τότε διεθνή πραγματικότητα των «εκσυγχρονιστικών» πρωτοβουλιών της κυβέρνησης που τις τοποθετούσε στο περιθώριο. Η αντίστοιχη διαπάλη στο εσωτερικό του ΠΑ.ΣΟ.Κ κατέληξε μετά το θάνατο του Α. Παπανδρέου στην ανάληψη της πρωθυπουργίας από τον Κ. Σημίτη και σε πολιτικές από την πλευρά του ΠΑ.ΣΟ.Κ υπό την γενική ομπρέλα του «εκσυγχρονισμού». Η ανάληψη της αρχηγίας της Νέας Δημοκρατίας από τον Μ. Εβερτ και στη συνέχεια από τον Κ. Καραμανλή θεωρήθηκε σαν επάνοδος της «λαϊκής δεξιάς» στην εξουσία στο εσωτερικό της Νέας Δημοκρατίας, ιδιαίτερα όταν οι εκφραστές του «εκσυγχρονιστικού» εγχειρήματος» (Ν. Μπακογιάννη, Γ. Σουφλιάς, Σ. Μάνος) ηττήθηκαν στο συνέδριο της Ν.Δ.

Σε όλο αυτό το διάστημα οι δυνάμεις στο εσωτερικό της Ν.Δ. που διατηρούσαν το διάλογο με τις ακροδεξιές απόψεις και εκφράσεις έξω από τη Ν.Δ., είτε συμφωνώντας εν μέρει με τη ρητορική των απόψεων είτε διαχειριζόμενες για τακτικούς λόγους τις διαδικασίες διαλόγου τοποθετούσαν τον εαυτό τους στον πόλο της λαϊκής δεξιάς στο εσωτερικό της Ν.Δ.

Η προοπτική εκλογικής νίκης οδήγησε σε τακτικούς ελιγμούς συσπείρωσης του συνόλου σχεδόν των δυνάμεων του δεξιού πόλου του ελληνικού πολιτικού συστήματος στη Ν.Δ. Η ΠΟΛ.ΑΝ. περιθωριοποιήθηκε εκλογικά και πολιτικά, το εγχείρημα του Στ. Μάνου απέτυχε και το εγχείρημα του Δ. Αβραμόπουλου δεν δοκιμάστηκε εκλογικά. Παράλληλα, η πολιτική του «μεσαίου χώρου» και η ανάγκη αναδιάταξης των δυνάμεων της Ν.Δ. ασκούσαν έντονες πιέσεις στις δυνάμεις στο εσωτερικό της Ν.Δ. που διατηρούσαν το διάλογο με την ακροδεξιά. Η ακροδεξιά έχοντας βρεθεί στο περιθώριο της πολιτικής μεταθέτει τη συζήτηση από την πίστη στον τένος βασιλιά, ή στη θετική στάση απέναντι στους πραξικοπηματίες και τα έργα τους την εποχή της Δικτατορίας, στην ανασφάλεια που αισθάνεται ένα τμήμα της κοινής γνώμης, εκφράζοντας απαξιωτικές θέσεις για τους οικονομικούς μετανάστες, με αποτέλεσμα την καλλιέργεια της ξеноφοβίας και του ρατσισμού και στην επίκληση της προστασίας της εθνικής ταυτότητας προτάσσοντας τον υπερπατριωτισμό και τον αντιαμερικανισμό απέναντι στην παγκοσμιοποίηση και στη Νέα Τάξη πραγμάτων. Τοποθετεί δηλαδή την ρητορική της στα επιχειρήματα της

Ευρωπαϊκής ακροδεξιάς, φτάνοντας στο σημείο να αντιδρά στις προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αυτές ορίζονται από τις προσπάθειες της πολιτικής της ενοποίησης, που αποτελεί την κεντρική πολιτική αντίδρασης της Ευρωπαϊκής ακροδεξιάς.

Μία μερίδα του τύπου συχνά υπογραμμίζει τις θέσεις της ομάδας των βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας που συντηρεί τις επαφές με τις δυνάμεις αυτές. Οι αναφορές ήταν ιδιαίτερα συχνές κατά το διάστημα της προεκλογικής περιόδου των Βουλευτικών Εκλογών 2000. Στα σχετικά άρθρα, μέλη αυτής της ομάδας φέρονται οι τότε βουλευτές Παναγιώτης Ψωμιάδης, Γεώργιος Τζιτζικώστας, Παναγιώτης Καμμένος, Γεράσιμος Γιακουμάτος, Απόστολος Ανδρεουλάκος, Γεώργιος Καρατζαφέρης κ.α. (1), (2). Ο πρόεδρος και ιδρυτής του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού εμφανίζεται λοιπόν να προέρχεται από αυτό το δεξιότερο κομμάτι της Νέας Δημοκρατίας. Ενδεικτικά, ο κ. Καρατζαφέρης το 1998 από το βήμα του Tele City, πρότεινε υπουργείο στα στελέχη της Χρυσής Αυγής: *«Ελάτε στη διανομή της εξουσίας. Ελάτε να πάρετε ένα κομμάτι. Θα πάρουμε εμείς (Ν.Δ.) τα υπουργεία, πάρτε και εσείς τη διοίκηση ενός οργανισμού, πάρτε ένα υφυπουργείο...»*. Ο κ. Ανδρεουλάκος προτείνει τον εγκλεισμό των λαθρομεταναστών σε στρατόπεδα συγκέντρωσης (3).

Ο Κ. Καραμανλής προσπαθεί να περιορίσει τις επαφές και τη σχετική ρητορική ενώ ο Γ. Καρατζαφέρης θεωρείται από τους υπεύθυνους της ήττας του 2000 λόγω της προεκλογικής αναφοράς «στα δικά μας παιδιά που θα αποκατασταθούν αμέσως» και οδηγείται τελικά εκτός της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της ΝΔ «εξαιτίας της επιμονής του σε βαρύτατους υπαινιγμούς σε βάρος του προέδρου της ΝΔ» (4) και λίγο αργότερα, στις 14 Σεπτεμβρίου του 2000 ίδρυσε το Λαϊκό Ορθόδοξο Συναγερμό.

Οι θέσεις του ΛΑ.Ο.Σ.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα του (5), το ΛΑ.Ο.Σ. ιδρύθηκε για να προστατέψει τη χώρα από τον αφελληνισμό και την αποδυνάμωση της θρησκευτικής και εθνικής ταυτότητας των Ελλήνων. «Είναι ένα κόμμα ελληνοκεντρικό, που προτάσσει τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του ελληνικού λαού, και του έθνους, διαπνέεται από τον ελληνικό πολιτισμό, το ελληνικό πνεύμα και τις ελληνικές αξίες στη χάραξη και εφαρμογή της πολιτικής».

Το πρόγραμμα του ΛΑ.Ο.Σ. αναφέρεται εκτενώς στην εξωτερική πολιτική που από τη μία πλευρά έχει σαν στόχο την «προστασία των Ελληνικών μειονοτήτων και της Ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στους χώρους όπου ιστορικά υπάρχει Ελληνική παρουσία» (προβολή της Ελληνικής πολιτισμικής παρουσίας, προάσπιση των δικαιωμάτων των Ελλήνων κατοίκων της Τουρκίας, επαναλειτουργία της Αγίας Σοφίας και της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης) και από την άλλη πρέπει να εφαρμόζεται «χωρίς υποχωρήσεις, ηττοπάθεια ή δουλοπρέπεια». Η εξωτερική πολιτική του ΛΑ.Ο.Σ. είναι κατά της παγκοσμιοποίησης, η οποία αποτελεί «απειλή για τον Ελληνισμό», ενώ όσον αφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιτίθεται στην εκχώρηση εξουσιών που «ακυρώνουν την εθνική μας κυριαρχία», και διατυπώνει την ανάγκη να «προστατεύεται η ιδιαιτερότητά μας ενώ δε θα ισοπεδώνεται ο Εθνικός μας χαρακτήρας».

Η προστασία του Ελληνικού Ορθόδοξου χριστιανικού πολιτισμού επιβάλλει την παραμονή της Τουρκίας εκτός Ε.Ε. γιατί η Ελλάδα κινδυνεύει από την Τουρκία αφού

σε περίπτωση ένταξης της Τουρκίας στην Ε.Ε. η ελεύθερη διακίνηση των πολιτών της «θα οδηγήσει στο γρήγορο εκτουρκισμό της Ελλάδας αναιώντας όλους τους αγώνες του Έθνους για την ανεξαρτησία του». Παράλληλα αναφέρεται και σε «γεωστρατηγικές βλέψεις και διεκδικήσεις σε βάρος μας» από την Π.Γ.Δ.Μ (που αναφέρεται ως «το κράτος των Σκοπίων») αλλά και στην αναγκαιότητα για τη διεκδίκηση της Βόρειας Ηπείρου.

Μεγάλο μέρος του προγράμματος του ΛΑ.Ο.Σ. αναφέρεται στους μετανάστες-λαθρομετανάστες (δεν γίνεται σαφής διάκριση ανάμεσα σε αυτούς που έχουν έρθει νόμιμα στη χώρα και σε αυτούς που έχουν έρθει παράνομα). Οι μετανάστες για το ΛΑ.Ο.Σ. είναι η αιτία πολλών δεινών: κλέβουν το μεροκάματο από τους Έλληνες πολίτες προσφέροντας φθηνότερα εργατικά χέρια, είναι οι πλανόδιοι μικροπωλητές που λειτουργούν ως αθέμιτος ανταγωνισμός και καταστρέφουν τους Έλληνες ελεύθερους επαγγελματίες, είναι «έποικοι» οι οποίοι απειλούν την ασφάλεια και την ακεραιότητα των παραμεθόριων περιοχών της Ελλάδας με τα υψηλά ποσοστά γεννητικότητάς τους, και τέλος είναι αυτοί που προκαλούν την ανασφάλεια των Ελλήνων αφού συνδέονται με την αυξημένη εγκληματικότητα. Διαβάζοντας κανείς το πρόγραμμα του ΛΑ.Ο.Σ. μαθαίνει ότι «ο ΛΑ.Ο.Σ θεωρεί ως το μέγιστο ρατσισμό να κρατούνται οι υπήκοοι μιας ξένης χώρας μακριά από τις εστίες τους και τους Τάφους των προγόνων τους λόγω οικονομικής δυσπραγίας».

Πολλές από τις παραπάνω θέσεις είναι σύμφωνες με τη θεωρία της «Νέας Δεξιάς» του Alain de Benoist (6) που απαιτεί την επιστροφή των μεταναστών στην πατρίδα τους στο όνομα του σεβασμού της πολιτισμικής τους διαφορετικότητας, επιχειρηματολογώντας έτσι έμμεσα εναντίον της πολιτικής «ανοχής και ενσωμάτωσης». Η θεωρία αυτή έχει υιοθετηθεί σε μεγάλο βαθμό από πολλά από τα λαϊκά ακροδεξιά κόμματα της Δυτικής Ευρώπης (7).

Η λύση των παραπάνω προβλημάτων αποτελεί πρότιστο μέλημα της πολιτικής του ΛΑ.Ο.Σ. Για αυτό θα πρέπει να γίνονται διακρίσεις ανάμεσα στους μετανάστες και τους Έλληνες όσον αφορά στις υποχρεώσεις και στα δικαιώματά τους. Καταρχήν για να «γίνουν μόνιμοι κάτοικοι και πολίτες της χώρας μας και εφ' όσον αυτό εξυπηρετεί τις ανάγκες της χώρας, θα πρέπει να υπηρετούν στον Ελληνικό Στρατό σε επικουρικό σώμα και μάλιστα με διπλή θητεία, προκειμένου να αποδείξουν τη δέσμευσή τους στην Ελλάδα». Αν ο ΛΑ.Ο.Σ. έρθει στην εξουσία «τα αδικήματα λαθρομεταναστών θα χαρακτηρίζονται ως ιδιώνυμα» δηλαδή σε κάποιον θα επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από κάποιον άλλο όχι με βάση τη σοβαρότητα των αξιόποινων πράξεών του αλλά εξαιτίας της καταγωγής του. Αλλά το πρόγραμμα του ΛΑ.Ο.Σ. δε σταματά σε αυτό το σημείο. Αν κάποιος Έλληνας πολίτης αδυνατεί να καταλάβει το συμφέρον του και το συμφέρον της Ελλάδας και εγγυηθεί για την παραμονή κάποιου μετανάστη στη χώρα μας, θα τιμωρείται και αυτός για το αδίκημα στο οποίο υπέπεσε αυτός για τον οποίο εγγυήθηκε. Και φυσικά οι μετανάστες μαθητές που αριστεύουν στα σχολεία εξυπακούεται ότι απαγορεύεται να είναι σημαιοφόροι αφού η θέση του κόμματος είναι ότι «η Σημαία είναι το Σύμβολο της Πατρίδας μας και ουδείς νομιμοποιείται να την παραδίδει σε μη Έλληνες πολίτες, διότι αυτό συμβολικά δηλώνει την παράδοση της Πατρίδας μας σε αλλοδαπούς».

Ο ΛΑ.Ο.Σ. στις Δημοτικές και Νομαρχιακές Εκλογές 2002

Η πρώτη εκλογική δοκιμασία του ΛΑ.Ο.Σ. (Δημοτικές και Νομαρχιακές Εκλογές 2002) έλαβε μέρος μέσα σε ένα ευνοϊκό για αυτόν πλαίσιο. Είχαν προηγηθεί οι λαοσυνάξεις του Αρχιεπίσκοπου Χριστόδουλου κατά της πολιτείας για την αναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες και η επιρροή της Εκκλησίας στις πολιτικές εξελίξεις είναι εμφανής. Η επιλογή από την ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας του κ. Τζαννετάκου ως υποψήφιου για τη θέση του υπερνομάρχη Αθηνών – Πειραιώς, και ο πόλεμος που αυτός δέχτηκε για τις απόψεις του σχετικά με το θέμα των ταυτοτήτων, είχε ως αποτέλεσμα την αποστασιοποίηση ψηφοφόρων της Νέας Δημοκρατίας από αυτήν την επιλογή. Η κάλπη των Δημοτικών και Νομαρχιακών εκλογών 2002 δικαίωσε τον κ. Καρατζαφέρη και το συνδυασμό «Με Καθαρή Καρδιά» ο οποίος εξήλθε από αυτή τη δοκιμασία έχοντας λάβει περισσότερες από 220000 ψήφους οι οποίες αντιστοιχούν στο 13,6% των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Την ίδια στιγμή που μαίνεται ο πόλεμος για την υπερνομαρχία Αθηνών - Πειραιώς, ο ΛΑ.Ο.Σ. εκφράζει τη συμπαραστάση του και υποστηρίζει όλους εκείνους τους υποψήφιους νομάρχες και δημάρχους της Νέας Δημοκρατίας που εκφράζουν την «γνήσια» Δεξιά. Ένας από αυτούς που λαμβάνουν την αμέριστη συμπαραστάση του ΛΑ.Ο.Σ. είναι και ο Παναγιώτης Ψωμιάδης, ο οποίος με το συνδυασμό «Δύναμη για τη Νομαρχία» εκλέγεται Νομάρχης Θεσσαλονίκης από τον Α' γύρο των εκλογών.

Ο Π. Ψωμιάδης ήταν ο πρώτος σε σταυρούς βουλευτής της Θεσσαλονίκης στις Βουλευτικές εκλογές 2000 και θεωρείται από τα στελέχη της Ν.Δ. που συντηρούν τη συζήτηση με την ακροδεξιά και λειτουργούν ως ανάχωμα στην αυτόνομη πολιτική της έκφραση. Σε πολλές τηλεοπτικές εμφανίσεις του υποστήριξε την άποψή του ότι ο Αλβανός μαθητής Οδυσσέας Τσενάι δεν πρέπει να έχει τη δυνατότητα να γίνει σημαιοφόρος του σχολείου του, όπως και οι άλλοι μαθητές που αριστεύουν στα Ελληνικά σχολεία αλλά δεν είναι Έλληνες.

Η ιστορία με τον Αλβανό μαθητή ξεκίνησε πολύ πριν από το 2002, αλλά αποτελεί πλέον ένα περιοδικό φαινόμενο που επανέρχεται κάθε χρόνο την εποχή της μαθητικής παρέλασης. Σε μία επιτυχημένη συγκέντρωση του ΛΑ.Ο.Σ στη Θεσσαλονίκη τον Οκτώβριο του 2003 ένα από τα συνθήματα - αιτήματα που ακούγονται είναι να μην κρατήσει ο Αλβανός τη σημαία. Η εφημερίδα Α1 του ΛΑ.Ο.Σ. χαιρετίζει την εκδήλωση με τον τίτλο «Η Θεσσαλονίκη ψήφισε» και έξι μήνες μετά, στις Βουλευτικές εκλογές της 7^{ης} Μαρτίου του 2004, το ΛΑ.Ο.Σ. εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά του στη Θεσσαλονίκη λαμβάνοντας το 4,42% και το 3,71% των έγκυρων ψηφοδελτίων, στην Α' και Β' εκλογική περιφέρεια της Θεσσαλονίκης αντίστοιχα.

Άλλωστε ως Νομάρχης πλέον της Θεσσαλονίκης ο κ. Ψωμιάδης είχε συμπαρασταθεί στον πρόεδρο του ΛΑ.Ο.Σ. σε τηλεοπτική του εμφάνιση: «Δε θεωρώ ότι ο κ. Καρατζαφέρης είναι ακροδεξιός, ούτε υπάρχουν ακροδεξιοί, όπως πιστεύω ότι δεν υπάρχουν ακροαριστεροί. Εγώ δέχομαι τους πάντες. Αν μιλάτε για κάποια μιάσματα, κάποιες μικρές μειοψηφίες, δημοκρατία έχουμε, καλά κάνουν και πιστεύουν τα δικά τους πιστεύω. Όμως θεωρώ ότι ο κ. Καρατζαφέρης είναι ένας αγωνιστής».

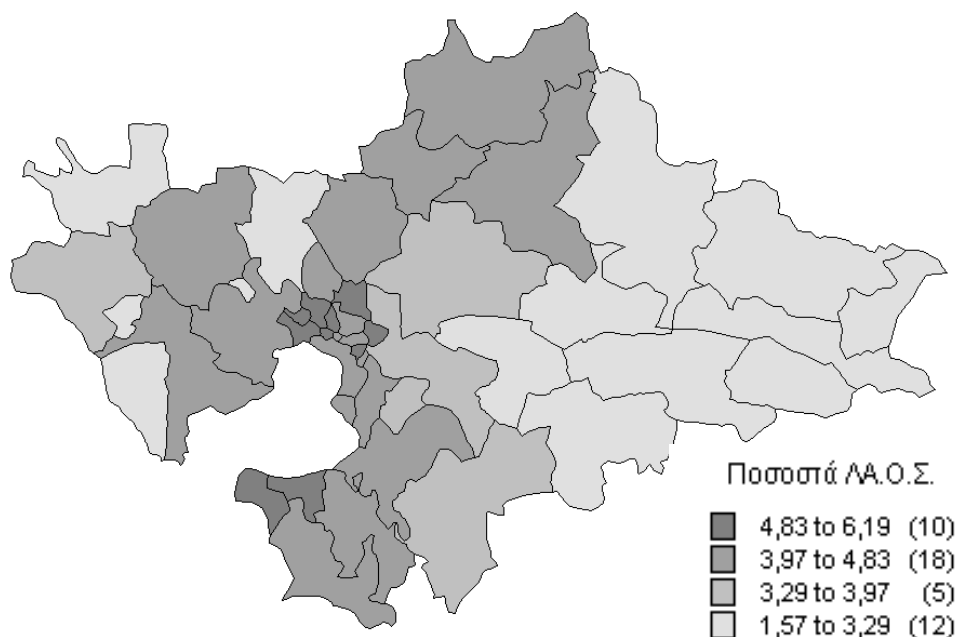
Τα εκλογικά αποτελέσματα του ΛΑ.Ο.Σ. στο Νομό Θεσσαλονίκης

Η σημαντική δύναμη του ΛΑ.Ο.Σ. στη Νομαρχία Θεσσαλονίκης καθώς και οι ιδιαίτερες συνθήκες που προϋπήρχαν σε αυτή, προσδίδουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε μία ανάλυση των εκλογικής επιτυχίας του στις δύο εκλογικές περιφέρειες της Θεσσαλονίκης.

Γεωγραφική Κατανομή-Χωρική Ανάλυση

Από τα αποτελέσματα των Βουλευτικών Εκλογών 2004 προκύπτει ότι στους Ο.Τ.Α. του Νομού Θεσσαλονίκης το ποσοστό του ΛΑ.Ο.Σ. κυμαίνεται από 1,57% (Δήμος Ρεντίνας) μέχρι 6,19% (Δήμος Ελευθέριου – Κορδελιού). Από μόνο του αυτό το στοιχείο (εύρος τιμών 4,58%) υποδηλώνει τη σημαντική μεταβλητότητα της απήχησης του ΛΑ.Ο.Σ. ανάμεσα στους Ο.Τ.Α. του Νομού Θεσσαλονίκης. Η μεταβλητότητα αυτή καθιστά αναγκαία την πιο λεπτομερή μελέτη του φαινομένου.

Στον χάρτη τη Εικόνας 1 παρουσιάζεται μία γραφική απεικόνιση των αποτελεσμάτων του ΛΑ.Ο.Σ. ανά Ο.Τ.Α. του Νομού Θεσσαλονίκης.



Εικόνα 1 Ποσοστά ΛΑ.Ο.Σ. στους Ο.Τ.Α. του Νομού Θεσσαλονίκης

Είναι φανερό ότι οι περισσότεροι Δήμοι με χαμηλό ποσοστό βρίσκονται συγκεντρωμένοι στην ανατολική περιοχή της Β΄ εκλογικής περιφέρειας. Πρόκειται για τους Δήμους Αγίου Γεωργίου, Ρεντίνας, Απολλωνίας, Καλλινδοίων, Κορώνειας, Αρέθουσας, Εγνατίας, Σοχού και Μαδύτου οι οποίοι σχηματίζουν μία συμπαγή γεωγραφική ενότητα στην οποία το ποσοστό του ΛΑ.Ο.Σ. κυμαίνεται από 1,57% μέχρι 3,29%. Οι πέντε από αυτούς (Απολλωνίας, Κορώνειας, Εγνατίας, Αρέθουσας και Μαδύτου) αποτελούνται εξολοκλήρου από αγροτικές περιοχές. Οι υπόλοιποι

Δήμοι περιλαμβάνουν και αστικές περιοχές οι οποίες όμως δεν ξεπερνούν σε πληθυσμό τους 4000 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001 (8). Επίσης στους περισσότερους από αυτούς τους Δήμους η παρουσία των αλλοδαπών είναι περιορισμένη με χαρακτηριστικό παράδειγμα το Δήμο Σοχού όπου το ποσοστό των αλλοδαπών φτάνει μόλις το 1,15% το οποίο αποτελεί και το μικρότερο ποσοστό αλλοδαπών σε όλη τη Νομαρχία.

Στην αντίπερα όχθη βρίσκονται, από την Α΄ Εκλογική Περιφέρεια, οι Δήμοι Άγιου Παύλου, Αμπελοκήπων, Ελευθέρου - Κορδελιού, Εύοσμου, Μενεμένης, Σταυρούπολης, οι Κοινότητες Ευκαρπίας και Πεύκων, και δύο Δήμοι της Β΄ Εκλογικής Περιφέρειας του Θερμαϊκού και της Μηχανιώνας. Σε αυτές τις περιοχές το ποσοστό του ΛΑ.Ο.Σ. κυμαίνεται από 4,83% μέχρι και 6,19%. Τα χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών έχουν ως εξής:

Όλοι οι παραπάνω Δήμοι της Α΄ Εκλογικής Περιφέρειας αποτελούνται από μεγάλες αστικές περιοχές με πληθυσμό από 15000 μέχρι 50000 κατοίκους η κάθε μία. Ακόμα και οι δύο Κοινότητες αποτελούνται από αστικά κέντρα με πληθυσμό περίπου 6500 κατοίκους το κάθε ένα. Στην ουσία οι περιοχές αυτές ανήκουν στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Θεσσαλονίκης και η ευρύτερη περιοχή αναφέρεται ως Δυτική Θεσσαλονίκη. Συχνά αποτελούν την περιοχή εγκατάστασης των χαμηλότερων οικονομικών στρωμάτων της πόλης, αφού το κόστος αγοράς κατοικίας είναι χαμηλότερο από αυτό που απαιτείται για την αγορά αντίστοιχης κατασκευής εντός των ορίων του Δήμου. Στις περισσότερες από αυτές τις περιοχές το ποσοστό των αλλοδαπών ξεπερνά το 5%. Μόνο δύο Ο.Τ.Α. από αυτούς εμφανίζουν μικρότερα ποσοστά αλλοδαπών: η Κοινότητα Πεύκων (3,2%) και ο Δήμος Εύοσμου (3,84%).

Όσον αφορά τους Δήμους της Β΄ Θεσσαλονίκης, το ποσοστό των αλλοδαπών στη Μηχανιώνα ξεπερνά το 7,5% του πληθυσμού. Ο βαθμός διεϊσδυσης τω απόψεων σχετικά με την αντιμετώπιση των μεταναστών αποτυπώνεται στο κλίμα που επικρατεί κάθε χρόνο την εποχή της μαθητικής παρέλασης. Όσο για τον άλλο Δήμο της ομάδας, το Δήμο Θερμαϊκού, εκεί οι αλλοδαποί αποτελούν το ένα δέκατο του πληθυσμού. Τέλος, σημειώνεται ότι ο Δήμος Θερμαϊκού είναι εξολοκλήρου αστικός με μεγαλύτερο αστικό κέντρο του την Περαία που κατοικείται από περισσότερους από 13000 ενώ ο Δήμος Μηχανιώνας είναι κατά το μεγαλύτερο ποσοστό του αστικός με το αστικό του κέντρο να ξεπερνά σε πληθυσμό τους 7000 κατοίκους. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι παρόλο που στον εκλογικό χάρτη (Εικόνα 1) οι γειτονικοί Δήμοι (Επανομής, Μίκρας, Θέρμης) εμφανίζονται να ανήκουν σε άλλη ομάδα, τα χαρακτηριστικά τους είναι παραπλήσια με αυτά των Δήμων Μηχανιώνας και Θερμαϊκού. Βέβαια, οι Δήμοι αυτοί αποτελούν χώρους υποδοχής για εγκατάσταση μέσων και ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων που μετακινούνται από τη Θεσσαλονίκη για εγκατάσταση σε αντίθεση με το Δήμο Θερμαϊκού που παρατηρείται το αντίθετο (μετακίνηση όσων εγκαταστάθηκαν προς το κέντρο).

Γενικότερα, στον εκλογικό χάρτη φαίνεται να σχηματίζεται ένα τόξο γύρω από το Δήμο Θεσσαλονίκης στις περιοχές του οποίου τα ποσοστά του ΛΑ.Ο.Σ. βρίσκονται άνω του μέσου όρου του Νομού. Οι περισσότεροι από τους Δήμους αυτούς αποτελούνται κυρίως από πολυπληθή αστικά κέντρα. Αρκετοί Δήμοι από τους παραπάνω εμφανίζουν ισχυρό ποσοστό αλλοδαπών κατοίκων με αποκορύφωμα αυτό του Δήμο Εχεδώρου που αγγίζει το 9,72% των κατοίκων.

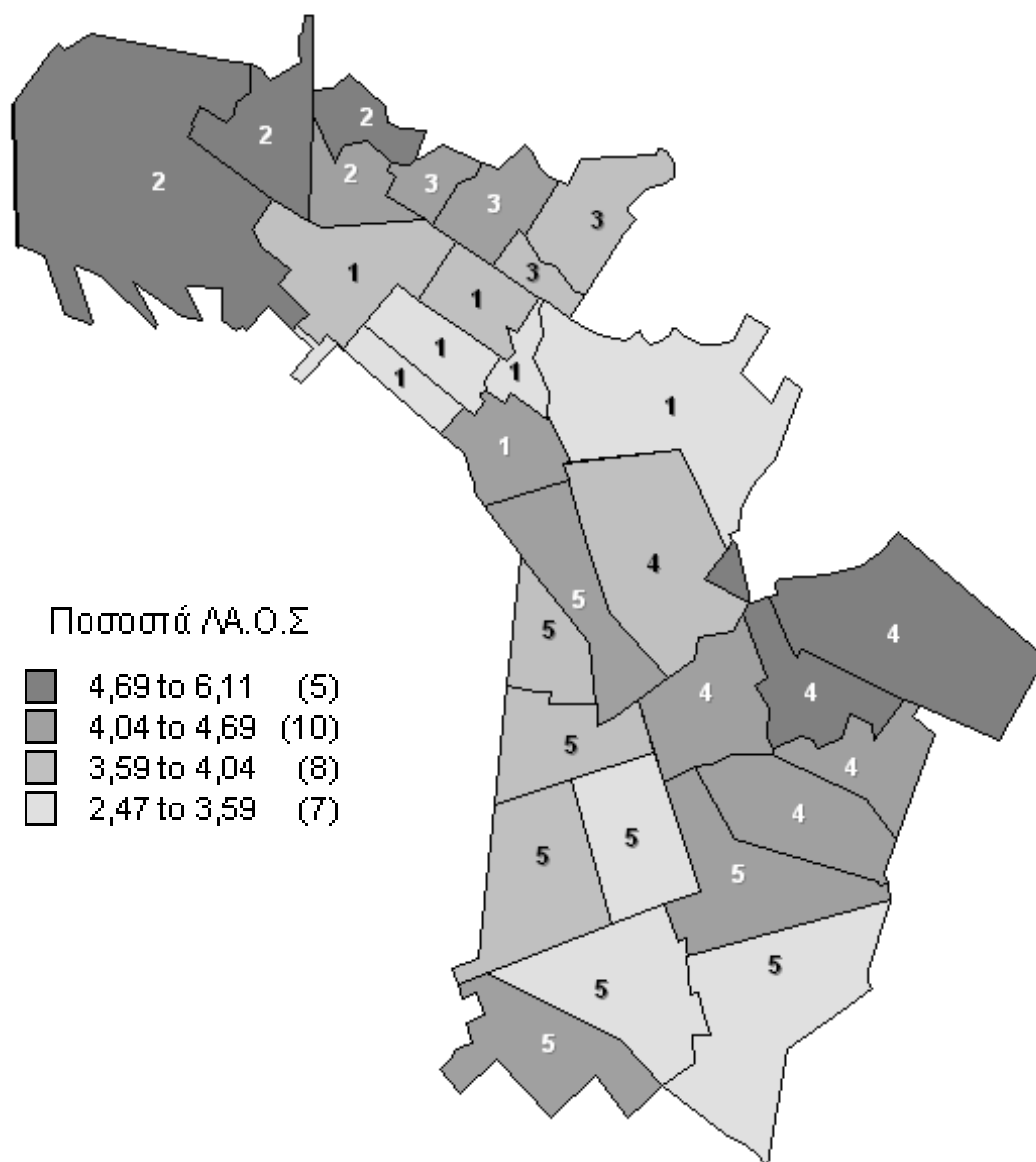
Οι περισσότεροι λοιπόν από τους Δήμους που βρίσκονται κοντά στο Θερμαϊκό κόλπο και αποτελούνται κυρίως από πολυπληθή αστικά κέντρα, φαίνεται να παρουσιάζουν μία ομοιομορφία όσον αφορά στην απήχηση του ΛΑ.Ο.Σ. στις περιοχές τους. Παραφωνία σε αυτή την ομοιομορφία αποτελεί ο Δήμος Πανοράματος.

Ο Δήμος Πανοράματος είναι γνωστό ότι είναι ο πιο αναβαθμισμένος Δήμος της Θεσσαλονίκης. Το κόστος αγοράς κατοικίας στην περιοχή είναι πολύ υψηλό και αποτελεί την επιλογή των ανώτερων οικονομικών στρωμάτων της περιοχής. Ενδεικτικό της διαφορετικότητας του Δήμου είναι και το παρακάτω στοιχείο της Απογραφής του 2001 από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία: Το 1,94% των κατοίκων του Πανοράματος είναι αλλοδαποί πολίτες από την τότε Ευρωπαϊκή Ένωση (των 15 χωρών). Το ποσοστό αυτό είναι το υψηλότερο ολόκληρου του Νομού και είναι αποτέλεσμα της προτίμησης που δείχνουν στο Πανόραμα οι συνήθως ευκατάστατοι Ευρωπαίοι πολίτες που κατοικούν στη Θεσσαλονίκη. Ο μόνος άλλος Δήμος της Νομαρχίας που προσεγγίζει το ποσοστό αυτό είναι ο τουριστικά ανεπτυγμένος Δήμος του Αγίου Γεωργίου ο οποίος όπως προαναφέρθηκε ανήκει στην ομάδα των ανατολικών Δήμων όπου ο ΛΑ.Ο.Σ. δεν παρουσιάζει σημαντικά κέρδη.

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης αναλύεται παρακάτω, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές του Νομού (βόρεια και δυτικά) δεν υπάρχει μία συμπαγής εικόνα τόσο στα φυσικά και κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά τους όσο και στην εικόνα της δύναμης του ΛΑ.Ο.Σ.

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης διοικητικά χωρίζεται σε 5 Δημοτικά Διαμερίσματα ενώ όσον αφορά στην διαδικασία των εκλογών αποτελείται από 30 Εκλογικά Διαμερίσματα. Το Α΄ Δημοτικό Διαμέρισμα τοποθετείται στο κέντρο της Θεσσαλονίκης. Το Β΄ βρίσκεται στη Δυτική Θεσσαλονίκη, το Γ΄ είναι στην Άνω πόλη, στα βόρεια, το Δ΄ στην περιοχή της Τούμπας και το Ε΄ στα ανατολικά. Το πιο υποβαθμισμένο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου είναι το Β΄ και ειδικά η περιοχή γύρω από το Νέο Σιδηροδρομικό Σταθμό. Η τιμή ζώνης για τον υπολογισμό της αντικειμενικής αξίας ενός ακινήτου στην περιοχή (για παράδειγμα επί της οδού Παλαιού Σταθμού) είναι 968 €. Έπεται το Δ΄ Δημοτικό Διαμέρισμα (επί της Γρ. Λαμπράκη) 1027 €, το Γ΄ στη στην Αγ. Δημητρίου 1173 €, το Ε΄ Μεγάλου Αλεξάνδρου 1907 € και τέλος το Α΄ (Λεωφόρος Νίκης) 2347 €.

Όπως φαίνεται στην παρακάτω εικόνα 2, τα μεγαλύτερα κέρδη για το ΛΑ.Ο.Σ. εμφανίζονται στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές της πόλης, ενώ τα μικρότερα στο Α΄ και στο Ε΄ Δημοτικό Διαμέρισμα και ιδιαίτερα στα εκλογικά διαμερίσματα που εκτείνονται κατά το μήκος της παραλιακής λεωφόρου όπου και το κόστος αγοράς κατοικίας είναι σημαντικά αυξημένο.



Εικόνα 2 Ποσοστά ΛΑ.Ο.Σ. στα εκλογικά διαμερίσματα του Δήμου Θεσσαλονίκης

Μετακινήσεις και Δημοσκοπήσεις Εξόδου

Τα τελευταία χρόνια οι δημοσκοπήσεις εξόδου (exit-poll) μας προσφέρουν τη δυνατότητα να προσεγγίσουμε με ικανοποιητική ακρίβεια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ψηφοφόρων του κάθε πολιτικού κόμματος σε εθνικό επίπεδο, αλλά αδυνατούν να διακρίνουν τις διαφορές που υφίστανται σε μικρότερες γεωγραφικές και εκλογικές ενότητες. Σημαντικό εύρημα των δημοσκοπήσεων εξόδου είναι οι πίνακες μετακίνησης μεταξύ στάσεων σε διαδοχικές εκλογές κυρίως για το σύνολο της χώρας. Οι αριθμοί αυτοί (τα ποσοστά μετακίνησης από στάση σε στάση)

είναι κεντρικές τιμές που κυμαίνονται σε διαστήματα εμπιστοσύνης και γι αυτό δεν έχουν ακριβή αριθμητική σημασία. Οι πανελλαδικές δημοσκοπήσεις εξόδου των Βουλευτικών εκλογών 2004 εμφανίζουν το ΛΑ.Ο.Σ. να κερδίζει περίπου το 2% αυτών που ψήφισαν Νέα Δημοκρατία στις Βουλευτικές Εκλογές 2000. Η τιμή αυτή προκύπτει ως μέση συμπεριφορά στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών και το συμπέρασμα ότι όπως μετακινήθηκαν οι ψηφοφόροι στο σύνολο της χώρας μετακινήθηκαν σε κάθε εκλογική περιφέρεια. θα ήταν αυθαίρετο.

Στη δημοσκόπηση εξόδου του Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Πολιτικής Έρευνας του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Α.Π.Θ. η οποία πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη για λογαριασμό της ΕΤ3, το αντίστοιχο ποσοστό μετακίνησης από τη Νέα Δημοκρατία στο ΛΑ.Ο.Σ. εκτιμάται ότι είναι μεγαλύτερο του 5%. Αξίζει να παρατηρηθεί ότι το εύρημα αυτό είναι συμβατό με τα δεδομένα των προεκλογικών δημοσκοπήσεων που έδιναν εκτιμήσεις μετακινήσεων από τη Ν.Δ. στο ΛΑ.Ο.Σ 7% και 5% τον Μάρτιο 2003 (9) και τον Οκτώβριο 2003 (10) αντίστοιχα. Η εκτίμηση αυτή βρίσκεται πολύ πιο κοντά στην εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων της Νέας Δημοκρατίας στη Θεσσαλονίκη, αφού προκύπτει από δείγμα που αποτελείται από ψηφοφόρους του Νομού Θεσσαλονίκης. Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι αν θέλαμε να εκτιμήσουμε τη στάση των ψηφοφόρων της Νέας Δημοκρατίας απέναντι στο ΛΑ.Ο.Σ. σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες, θα έπρεπε να έχουμε αποτελέσματα δημοσκοπήσεων εξόδου από κάθε εκλογική περιφέρεια.

Αλλά, ακόμα και η αυτή η τοπική εκτίμηση (5%) που αφορά μόνο στο Νομό Θεσσαλονίκης είναι μία κεντρική τιμή και δεν υποδηλώνει μία ομοιομορφία συμπεριφοράς των ψηφοφόρων της Νέας Δημοκρατίας του 2000 απέναντι στο ΛΑ.Ο.Σ. Αν ίσχυε κάτι τέτοιο θα περίμενε κανείς να υπάρχει μια ισχυρή γραμμική θετική συσχέτιση ανάμεσα στα ποσοστά της Νέας Δημοκρατίας του 2000 και στα ποσοστά του ΛΑ.Ο.Σ. το 2004. Κάτι τέτοιο όμως δεν συμβαίνει αφού ο συντελεστής προσδιορισμού του μοντέλου γραμμικής παλινδρόμησης ανάμεσα στις δύο μεταβλητές (ποσοστό Ν.Δ. στις βουλευτικές 2000 και ποσοστό ΛΑ.Ο.Σ. στις βουλευτικές 2004 σε κάθε έναν Ο.Τ.Α.) μόλις που ξεπερνά το 0,2 και μάλιστα η ασήμαντη γραμμική συσχέτιση φαίνεται να είναι αρνητική. Αυτό σημαίνει ότι το 80% της μεταβλητότητας των ποσοστών του ΛΑ.Ο.Σ. δεν μπορεί να εξηγηθεί από τα ποσοστά της Νέας Δημοκρατίας το 2000.

Μετακινήσεις και Ecological Inference

Εξαιτίας της προαναφερθείσας αδυναμίας των δημοσκοπήσεων εξόδου η κατασκευή ενός πίνακα μετακινήσεων σε τοπικό επίπεδο είναι δύσκολη και θα απαιτούσε σημαντικούς πόρους. Από την άλλη πλευρά με δεδομένη τη μυστικότητα της ψήφου τα μοναδικά διαθέσιμα δεδομένα αφορούν στην εκλογική συμπεριφορά ομάδων ψηφοφόρων που ανήκουν στην ίδια εκλογική ενότητα. Έτσι για την εκτίμηση των μετακινήσεων σε τοπικό επίπεδο απαιτείται η χρήση μεθόδων που βοηθούν στην εκμετάλλευση της ομαδοποιημένης πληροφορίας που αφορά σε ένα σύνολο, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για τη συμπεριφορά των μεμονωμένων στοιχείων που περιέχονται στο σύνολο αυτό. Το πρόβλημα αυτό είναι γνωστό στη διεθνή βιβλιογραφία με τον όρο «ecological inference problem» (11). Η μέθοδος έχει χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση εκλογικών αποτελεσμάτων διεθνώς. Για την ανάλυση εκλογικών αποτελεσμάτων στην Ελλάδα έχουν ασχοληθεί οι

Χατζηπαντελής και Τσακιρίδου (12), (13), Χατζηπαντελής (14) (15), Χατζηπαντελής και Ανδρεάδης (16).

Μεταφράζοντας τα παραπάνω με χρήση πολιτικών όρων και συγκεκριμενοποιώντας το στόχο της μεθόδου στην παρούσα μελέτη, θα λέγαμε ότι γνωρίζοντας τα αποτελέσματα σε κάθε εκλογικό διαμέρισμα μίας εκλογικής περιφέρειας προσπαθούμε να εκτιμήσουμε την εκλογική συμπεριφορά του κάθε ψηφοφόρου ή μίας υποομάδας του εκλογικού σώματος στην περιφέρεια αυτή. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια έχει γίνει σημαντική πρόοδος στη μέθοδο και πλέον είναι δυνατόν να εκτιμήσουμε τη συμπεριφορά μίας ομάδας του εκλογικού σώματος ακόμη και στα ίδια τα εκλογικά διαμερίσματα.

Οι αλλαγές στους εκλογικούς καταλόγους οι οποίοι πλέον προκύπτουν από τις εγγραφές των τοπικών Δημοτολογίων, καθώς και η κατάργηση των εκλογικών ενοριών και η αντικατάστασή τους με τα εκλογικά διαμερίσματα, δυσχεραίνουν την επεξεργασία των δεδομένων των Βουλευτικών εκλογών 2004 σε σχέση με τα αποτελέσματα των Βουλευτικών εκλογών του 2000. Τα διαθέσιμα αναλυτικά εκλογικά αποτελέσματα είναι αμφίβολο αν μπορεί να χρησιμοποιηθούν, αφού η μέθοδος απαιτεί την μελέτη του ίδιου εκλογικού σώματος σε δύο διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις ή την μελέτη του κατά δύο διαφορετικές παραμέτρους.

Στο Δήμο Θεσσαλονίκης υπάρχουν διαθέσιμα τα δεδομένα για την ηλικιακή κατανομή του εκλογικού σώματος καθώς και η κατανομή του φύλου ανά εκλογικό διαμέρισμα. Οι δημογραφικές αυτοί παράμετροι αποτελούν ενδιαφέροντες παράγοντες ανάλυσης. Σε όλες τις δειγματοληπτικές έρευνες δίνονται αναλυτικά πίνακες κατά φύλο και ηλικία σε σχέση με την εκλογική συμπεριφορά. Ειδικά μετά την κατάργηση της διάκρισης ανδρικών και γυναικείων τμημάτων δεν είναι δυνατό να καταγραφεί αναλυτικά η συμπεριφορά κατά φύλο. Στην δημοσκόπηση εξόδου για την ΕΡΤ3 τα αντίστοιχα δεδομένα για το φύλο και την ηλικία ήταν 6,7% για τους άνδρες και 2,9% για τις γυναίκες, 5,3% για την ηλικιακή ομάδα 18-25, 6,8% για την ομάδα 26-35, 4,9% για την ομάδα 36-50, 2,7% για την ομάδα 51-65 και 4,1% για την ομάδα 66+. Τα παραπάνω ευρήματα οδήγησαν στην αναλυτική μελέτη μέσω της μεθόδου (ecological inference). Προκύπτουν οι παρακάτω εκτιμήσεις:

Στο Δήμο Θεσσαλονίκης το 7,1% των ανδρών και το 2,2% των γυναικών επέλεξαν το ΛΑ.Ο.Σ. στις Βουλευτικές εκλογές 2004. Ανάλογη τάση έχει σημειωθεί και από τα πανελλαδικά exit – poll, με μικρότερα ποσοστά φυσικά, αφού το πανελλαδικό ποσοστό του ΛΑ.Ο.Σ. ήταν πολύ μικρότερο από το ποσοστό στο Δήμο Θεσσαλονίκης. Φαίνεται λοιπόν ότι το ΛΑ.Ο.Σ. είναι ένα κόμμα που οι άνδρες το προτιμούν πολύ περισσότερο από τις γυναίκες. Στη Β΄ Θεσσαλονίκης άλλωστε δεν υπήρχαν καθόλου γυναίκες στους συνδυασμούς υποψηφίων του ΛΑ.Ο.Σ, ενώ στην Α΄ υπήρχαν 2 γυναίκες σε σύνολο 15 υποψηφίων.

Άλλο ένα ενδιαφέρον αποτέλεσμα είναι αυτό που αφορά τις ηλικιακές ομάδες σε σχέση με τη στάση τους απέναντι στο κόμμα του κ. Καρατζαφέρη. Από την ανάλυση προκύπτει ότι από τους πολίτες κάτω των 35 ετών της Θεσσαλονίκης το 7,9% εμπιστεύτηκε τον αρχηγό του ΛΑ.Ο.Σ., ενώ στους πολίτες άνω των 65 ετών το ποσοστό πέφτει στο 1,8%.

Σημειώνεται ότι αυτό το αποτέλεσμα συμβαδίζει με την εκτίμηση που διατυπώθηκε παραπάνω σχετικά με το χαμηλό ποσοστό διεΐσδυσης του ΛΑ.Ο.Σ. στο Α΄ Δημοτικό Διαμέρισμα. Πράγματι, στους εκλογείς του Α΄ Διαμερίσματος παρατηρούμε το μεγαλύτερο μέσο όρο ηλικίας (55,6 έτη) και το μεγαλύτερο ποσοστό πολιτών άνω των 65 ετών (36,8%).

Σύνοψη

Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα χαρακτηριστικά του ψηφοφόρου του ΛΑ.Ο.Σ. έχουν ως εξής: Είναι άνδρας, ηλικίας κάτω των 35 ετών, κατοικεί σε αστική περιοχή με πληθυσμό άνω των 4000 κατοίκων, στην οποία συνήθως υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό αλλοδαπών. Αν και τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την ανάλυση στις δύο εκλογικές περιφέρειες της Θεσσαλονίκης απεικονίζονται στον αναλυτικό εκλογικό χάρτη της Ελλάδας κατά Ο.Τ.Α. όπου το ποσοστό του ΛΑ.Ο.Σ. είναι ενισχυμένο στις περιοχές αντίστοιχης κοινωνικής σύνθεσης στις εκλογικές περιφέρειες της Αττικής. Η ενισχυμένη εικόνα του ΛΑ.Ο.Σ. στα πολυπληθή αστικά κέντρα ίσως να σχετίζεται και με ένα εύρημα της πανευρωπαϊκής έρευνας Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα (17) που για λογαριασμό της Ελλάδας διεξήχθη από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.) όπου στο ερώτημα αν οι πολίτες νιώθουν ασφαλείς να κυκλοφορήσουν το βράδυ στην περιοχή τους τα αποτελέσματα έχουν ως εξής: Στις μεγάλες πόλεις ανασφαλείς ή πολύ ανασφαλείς νιώθουν το 36,25% και το 40,73% αντίστοιχα. Στις μικρές πόλεις ή κωμοπόλεις το ποσοστό πέφτει στο 30,35%, στα χωριά στο 21,78% και στα αγροκτήματα και εξοχικά στο 20,0%.

Γιατί η Θεσσαλονίκη;

Πολίτες με τα παραπάνω χαρακτηριστικά υπάρχουν σε όλη την Ελλάδα. Αλλά στις Βουλευτικές εκλογές, το ΛΑ.Ο.Σ. τα πήγε πολύ καλύτερα στη Θεσσαλονίκη και γενικότερα στην Κεντρική Μακεδονία από ότι σε άλλες περιοχές. Βγήκε τέταρτο κόμμα (πάνω από το Συνασπισμό), σχεδόν σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας ενώ υπήρξαν και περιπτώσεις (Πέλλα) όπου ήρθε τρίτο και μόνο σε μία εκλογική περιφέρεια της περιοχής (Χαλκιδική) ήλθε πέμπτο. Γενικότερα, η Κεντρική Μακεδονία είναι η διοικητική περιφέρεια η οποία τίμησε το ΛΑ.Ο.Σ. δίνοντας του ένα ποσοστό που αγγίζει το 3,5% των έγκυρων ψηφοδελτίων. Στην παρούσα ενότητα θα γίνει μία προσπάθεια ανάλυσης της ιδιαιτερότητας που παρουσιάζει η Θεσσαλονίκη και η ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας.

Από τα δεδομένα του Ε.Κ.Κ.Ε. προκύπτει ότι περίπου ένας στους πέντε κατοίκους της Κεντρικής Μακεδονίας πιστεύει ότι η Ελλάδα οφείλει να μην επιτρέπει σε κανένα προερχόμενο από ξένη χώρα να έρθει και να ζήσει στον τόπο τους. Το ποσοστό αυτό δε μεταβάλλεται σημαντικά ακόμα και αν ο ξένος ανήκει στην ίδια φυλή ή εθνική ομάδα, ή ακόμα και αν προέρχεται από μία πλουσιότερη από την Ελλάδα χώρα.

Οι κάτοικοι της Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζονται στις πρώτες θέσεις και σε άλλα θέματα σύμφωνα με τα δεδομένα του Ε.Κ.Κ.Ε. Στην έρευνα του Ε.Κ.Κ.Ε. υπάρχει το ερώτημα: «Προκειμένου να μπορέσει να έρθει και να ζήσει εδώ, κάποιος που έχει γεννηθεί, μεγαλώσει και ζήσει εκτός Ελλάδας πόσο σημαντικό θα ήταν να είναι Χριστιανός/ή;» και οι απαντήσεις δίνονται σε μία κλίμακα από 0 μέχρι 10, όπου

το 0 αντιπροσωπεύει την απάντηση «Καθόλου Σημαντικό» και το 10 την απάντηση «Πολύ Σημαντικό». Η μέση τιμή των απαντήσεων των κατοίκων της Κεντρικής Μακεδονίας στο ερώτημα αυτό είναι 6,3 και αποτελεί μία από τις υψηλότερες μέσες τιμές στην Ελλάδα. Δηλαδή ο μέσος κάτοικος της Κεντρικής Μακεδονίας θεωρεί αρκετά σημαντικό ο ξένος να είναι Χριστιανός.

Σε αντίστοιχο με το παραπάνω ερώτημα όπου στη θέση του Χριστιανισμού μπαίνει η γνώση της Ελληνικής γλώσσας, η μέση τιμή ανεβαίνει στο 8,0 ενώ όταν το ερώτημα αφορά στην πλήρη αποδοχή του ελληνικού τρόπου ζωής από τον ξένο, η μέση τιμή φτάνει το 8,5. Δηλαδή ο μέσος κάτοικος της Κεντρικής Μακεδονίας θεωρεί τη γνώση της Ελληνικής γλώσσας και την πλήρη αποδοχή του ελληνικού τρόπου ζωής ως πολύ απαραίτητα στοιχεία για να μπορέσει να αποδεχτεί τον ξένο.

Αν από τη μια μεριά έχουμε την ξеноφοβία, τον εθνικισμό και το φονταμενταλισμό και από την άλλη την πολιτισμική πολυμορφία και την κοσμοπολίτικη ανοχή, φαίνεται ότι στην Κεντρική Μακεδονία μάλλον κερδίζει η πρώτη ομάδα αντιλήψεων και αντιλήψεων.

Αν αυτό και μόνο αυτό το στοιχείο ήταν αρκετό τότε το ΛΑ.Ο.Σ. θα έπρεπε να έχει μία πολύ καλύτερη πορεία στην Ήπειρο όπου τα ποσοστά των κατοίκων που δε δείχνουν καμία ανοχή απέναντι στους μετανάστες είναι ακόμη μεγαλύτερα. Αλλά στην Ήπειρο το ΛΑ.Ο.Σ. δεν κατάφερε να ξεπεράσει το 1%. Υπάρχουν λοιπόν και επιπλέον παράγοντες που βοηθούν το ΛΑ.Ο.Σ. στην Κεντρική Μακεδονία και ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη.

Στη Θεσσαλονίκη καλλιεργήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90 με αφορμή τα προβλήματα σχέσης με την Π.Γ.Δ.Μ. αίσθηση εξωτερικής απειλής από «κακόβουλους» γείτονες που «απειλούν» τα σύμβολα και τις σταθερές της Ελληνικής Ιστορίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι καταγράφεται διαχρονικά με συντριπτικά ποσοστά η αντίθεση της κοινής γνώμης σε «συζητήσεις σχετικά με το όνομα της Π.Γ.Δ.Μ.». Η αναδρομή στα δεδομένα των αρχών της δεκαετίας του '90 για το Μακεδονικό και τα προβλήματα με τη Π.Γ.Δ.Μ. όπου οι μαθητές και οι σπουδαστές της Θεσσαλονίκης είχαν ξεχυθεί στους δρόμους και τις πλατείες της πόλης για να προστατεύσουν τη γη τους, τη Μακεδονία, που κινδύνευε από τους κακόβουλους γείτονες που ονειρεύονται τα σύνορα της δικής τους χώρας να φτάνουν στο Αιγαίο, δίνει τον τόνο της σημερινής απήχησης φοβικών συνδρόμων και αντιλήψεων. Οι τότε μαθητές και σπουδαστές των συλλαλητηρίων και των μαζικών συγκεντρώσεων είναι οι νέοι (κάτω των 35 ετών) ψηφοφόροι, η ομάδα των ψηφοφόρων όπου το ΛΑ.Ο.Σ. έχει την καλύτερη εικόνα.

Είναι, τέλος, ενδεικτικό ότι η Βόρεια Ελλάδα και ιδιαίτερα η Κεντρική Μακεδονία θεωρείται από τους προνομιακούς χώρους της «λαϊκής δεξιάς» στο εσωτερικό της Ν.Δ. στην αντίθεση της με τις «εκσυγχρονιστικές» δυνάμεις. Παρόλο που ο Κ. Καραμανλής σημειολογικά εκλέγεται στη Θεσσαλονίκη, μέρος του στελεχικού δυναμικού της Ν.Δ. διατηρεί ζωντανή τη συζήτηση με την ακροδεξιά, αναγκάζοντας το επίσημο κόμμα να σταθεί κριτικά σε δημόσιες τοποθετήσεις και πρωτοβουλίες στελεχών που όμως δεν αποδοκιμάζονται άμεσα. Χαρακτηριστικές είναι παρουσίες και μηνύματα στις επετειακές εκδηλώσεις στο Γράμμο και το Βίτσι, στις εκδηλώσεις Βασιλικών Ενώσεων, δηλώσεις αμφισβήτησης της πολιτικής για τους μετανάστες, κινητοποιήσεις για τα κέντρα απεξάρτησης.

Βιβλιογραφία

1. Γιαννάκα, Σοφία. **Πέντε κόμματα σε ένα**. ΤΟ ΒΗΜΑ (Α), 18. 27-2-2000.
2. Γιαννάκα, Σοφία. **Τα τρία κόμματα της Δεξιάς**. ΤΟ ΒΗΜΑ (Α), 6. 26-11-2000.
3. Μπίτσικα, Παναγιώτα. **Τα ξυρισμένα «μυαλά» του νεοφασισμού**. ΤΟ ΒΗΜΑ (Γ), 8. 26-7-1998.
4. Γιαννάκα, Σοφία. **Γ. ΣΙΟΥΦΑΣ «Ποιοι βρίσκονται πίσω από τον κ. Καρατζαφέρη»**. ΤΟ ΒΗΜΑ Α, 12. 14-5-2000.
5. **Το Πρόγραμμα του ΛΑ.Ο.Σ**. <http://www.alpha1.gr/LAOS/laos.zip>. 1-6-2004.
6. de Benoist, Alain and Champetier, Charles. **The French New Right In The Year 2000**. http://www.alaindebenoist.com/pdf/french_new_right.pdf. 12-9-2004.
7. Rydgren J: **Explaining the emergence of radical right-wing populist parties: The case of Denmark**. West European Politics 2004; 27:474-502
8. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. **Απογραφή Πληθυσμού 2001**. <http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>. 2003.
9. Χατζηπαντελής, Θεόδωρος. **Κόμματα, Πρόσωπα, Θέματα. Παρουσίαση έρευνας στην Α' Θεσσαλονίκης**. Μάρτιος 2003.
10. Χατζηπαντελής, Θεόδωρος. **Κόμματα, Πρόσωπα, Θέματα. Παρουσίαση έρευνας στην Α' Θεσσαλονίκης**. Οκτώβριος 2003.
11. King G: **A solution to the ecological inference problem : reconstructing individual behavior from aggregate data** Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1997
12. Χατζηπαντελής Θ, Τσακιρίδου Ε: **Εκτίμηση της ατομικής συμπεριφοράς με ανάλυση και προσαρμογή συγκεντρωτικών δεδομένων**. Πρακτικά 14ου Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής (Σκιάθος) 2001;535-544
13. Χατζηπαντελής Θ, Τσακιρίδου Ε: **Η γεωγραφία των εκλογικών μετακινήσεων: 1996-2000**. Τετράδια Ανάλυσης Δεδομένων 2 2002; 2:15-29
14. Χατζηπαντελής Θ: **Η γεωγραφία των εκλογικών μετακινήσεων 1996-2002. Η περίπτωση του Αιγαίου**. Πρακτικά 7ου Εθνικού συνεδρίου Χαρτογραφίας «Νησιωτική Χαρτογραφία» Μυτιλήνη 2002.
15. Χατζηπαντελής Θ: **Η γεωγραφία των εκλογικών μετακινήσεων 1996-2000**. Πρακτικά εκδήλωσης Κοινωνικές πρακτικές και χωρική πληροφορία - ευρωπαϊκή και ελληνική εμπειρία στα ΓΠΣ Θεσσαλονίκη 2002.
16. Χατζηπαντελής, Θεόδωρος, Ανδρεάδης, Ιωάννης. **Εξαγωγή στατιστικών συμπερασμάτων από ομαδοποιημένα δεδομένα**. Ανακοίνωση στο 17ο Πανελλήνιο Συνέδριο Στατιστικής (Λευκάδα). 2004.
17. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. **Ευρωπαϊκή κοινωνική έρευνα**. <http://www.ekke.gr/ess/>. 2003.